

DIECÉZNA ŠKOLA VIERY

2. téma: BIRMOVANIE

1. Sviatosť birmovania – súčasť kresťanskej iniciácie

Sviatosť birmovania je tesne spojená so sviatosťou krstu a Eucharistie. Patrí medzi iniciačné sviatosti – sviatosti uvedenia do kresťanského života. Krst včleňuje do Cirkvi a sviatosť birmovania spôsobuje ďalšie, dokonalejšie včlenenie do Kristovho tela. Sviatosť birmovania „zosilňuje dynamizmus milostí krstu a obdarúva zvláštnou silou Ducha Svätého. Zároveň zaväzuje vydávať svedectvo o Kristovi, šíriť vieru a brániť ju. (Porov. LG 11). Birmovanie spolu s krstom a s Eucharistiou prehľbuje pripodobnenie veriaceho človeka Kristovi.

Vo sviatosti birmovania prijímame plnosť Ducha Svätého. Cirkev v liturgických textoch porovnáva milosti tejto sviatosti s tými milosťami, ktoré dostali apoštoli v deň zoslania Ducha Svätého. Birmovanie je slávnostné zostúpenie Ducha Svätého na pokrstených, ktorý túži priviesť k zrelosti to, čo raz navždy vykonal vo sviatosti krstu. Načo je potrebné birmovanie? „*Birmovanie zdokonaľuje krstnú milosť. Je to sviatosť, ktorá dáva Ducha Svätého, aby nás hlbšie zakorenil v Božom synovstve, pevnejšie včlenil do Krista, posilnil naše spojenie s Cirkvou, väčšmi nás zapojil do jej poslania a pomáhal nám vydávať svedectvo o kresťanskej viere slovom, ktoré sprevádzajú skutky.*“ (KKC 1316). „Krst zanecháva pečať Božieho dieťaťa; birmovanie pečať Ježišovho svedka.“ (E. Staniek).

Sviatosť birmovania chce mladého človeka posilniť a prostredníctvom Ducha Svätého mu darovať telesnú odolnosť a rovnako i odolnosť duše. V tomto svete tak bude pevne stáť a žiť zo sily Ducha Svätého. Pri krste sme obmytí vodou znova narodili v Duchu Svätom. Pri birmovaní sme posilnení, aby sme sa nenechali viesť duchom sveta, ale Duchom Svätým. Je nám darovaná účasť na sile Ducha, aby sme už svetu nedovolili vládnuť nad sebou, ale formovali sa podľa Božej vôle. (A. Grün, Birmovanie, s. 16).

2. Dejiny spásy a birmovanie

Starozákonní proroci hovorili o spočinití Pánovho Ducha na očakávanom Mesiášovi. Prorok Izaiáš píše: „*Spočinite na ňom duch Pánov: duch múdrosti a rozumu, duch rady a sily, duch poznania a bohabojnosti; a naplní ho bázeň pred Pánom.*“ (Iz 11,2-3).

Keď po Jánovom krste zostúpil na Ježiša Duch Svätý, bolo to znamením, že je Mesiáš, Boží Syn. Ježiš sa počal z Ducha Svätého a celý jeho život a celé jeho poslanie sa uskutočňujú v plnom spoločenstve s Duchom Svätým.

Dar Ducha Svätého sa nemal viazať iba na Mesiáša. Dôkazom toho sú prísľuby, ktoré dával Pán Ježiš, keď hovoril o zoslaní Ducha Svätého. Prísľub splnil po svojom zmŕtvychvstaní, keď duchom obdaroval apoštolov Duchom Svätým a ešte viac na Turíce, keď apoštoli naplnení Duchom Svätým začínajú odvážne plniť svoju úlohu Kristových svedkov vo svete. Apoštoli ohlasujú a každý kto uverí a dá sa pokrstiť dostáva dar Ducha Svätého.

Odvtedy apoštoli a ich nástupcovia biskupi plnia Kristovu vôľu a vkladáním rúk udeľujú pokrsteným dar Ducha Svätého, ktorý dovršuje krstnú milosť. V Liste Hebrejom sa medzi základmi prvého kresťanského vyučovania spomína učenie o krstoch a o vkladaní rúk. Vkladanie rúk sa v katolíckej tradícii právom považuje za začiatok sviatosti birmovania, ktorou v Cirkvi určitým spôsobom pretrváva milosť Turíc. (Porov. KKC 1286-1288).

3. Znaky birmovania

- **birmovanie – pečať Ducha Svätého**

Tradícia opisuje birmovanie ako pečať Ducha Svätého. V staroveku mať alebo nosiť niečiu pečať znamenalo stotožnenie s tou osobou, byť akoby synom/dcérou popr. sluhom tohto človeka – majiteľa pečate. Pri birmovaní dostávame pečať Božieho dieťaťa. Je znamením istej zrelosti a dáva nám silu byť svedkami viery, brániť ju a žiť zodpovedne v rámci Cirkvi. (Porov. S. Hahn, Znamenity život, s. 136). Pečať Ducha Svätého je pri birmovaní znamením, že

birmovanec je posilnený, aby obstál v životnom zápase. Ten, kto je spečatený Duchom Svätým sa nemusí báť úskalí života. (A. Grün, Birmovanie, s. 38).

Vek udelenia sviatosti birmovania sa v západnej Cirkvi riadi zásadou – vek rozpoznávania. (CIC 891). My máme nariadenie KBS z roku 2000, podľa ktorého je vek udeľovania od 13 rokov – od siedmej triedy ZŠ. Nezávisle na veku prijatia, birmovanie vždy završuje krst. V našej diecéze platí nariadenie diecézneho biskupa z roku 2010. Vek prijatia 13 rokov, 7 ročník ZŠ. S prípravou sa má začať v šiestom ročníku ZŠ. Pripomína sa i príprava v menších spoločenstvách, v ktorých je príležitosť lepšej a dôkladnejšej prípravy. Počas ZŠ je miestny kňaz v častejšom kontakte s tými, ktorí sa pripravujú na prijatie sviatosti birmovania. (Porov ACES 3/2010; 5. bod).

Treba vedieť, že birmovanie je dar, ktorý môžeme dostať raz za život a že o jeho milosť môžeme prosiť každý deň a tak žiť z tejto sviatosti. Prijatím sviatosti každý dostáva všetko potrebné pre kresťanskú zrelosť.

- **pomazanie pri birmovaní**

Keď krizma preniká do tela, lieči rany a dáva mu vôňu; táto symbolika prenesená do liturgie udeľovania sviatostí vyjadruje činnosť Ducha Svätého. Jeho činnosť zasväčuje pokrsteného a preniká ho a okrášľuje ho charizmami.

Keď biskup udeľuje sviatosť a hovorí: „Prijmi znak daru Ducha Svätého,“ Duch Svätý je tým neviditeľným darom a krizma je jeho viditeľným znakom. Keď birmovanec prijíma na čelo znak kríža voňavým olejom, prijíma tak nezmazateľný duchovný znak, „charakter“, ktorý ho dokonalejšie pripodobňuje Kristovi a dáva mu milosť šíriť medzi ľuďmi „dobrú vôňu.“ (Porov. Generálna audiencia pápeža Františka 30. mája 2018).

4. Slávenie birmovania

Pri udeľovaní sviatosti birmovania v latinskom obrade sa spojitosť s krstom vyjadruje obnovením krstných sľubov. Pri krste detí ich hovoria rodičia a krstní rodičia. Pri birmovke má birmovanec vedome vyznať vieru s adekvátnym porozumením obsahu vyznania, čo vyplýva z predchádzajúcej prípravy k prijatiu tejto sviatosti, ktorá sa konala vo farnosti a doma v rodine. (život viery v rodine – príležitosť zdôrazniť). Blízka príprava na sviatosť birmovania sa zväčša koná počas jedného roka (okrem prázdninových mesiacov). Takéto minimum vyžadujú i nariadenia Druhej synody Spišskej diecézy. Slávnosť birmovania sa má vo farnosti konať minimálne každých 5 rokov a birmovanec je povinný navštevovať i školské vyučovanie náboženstva. (Porov. DDS II.,69,§1-3).

Podstatným obradom birmovania je pomazanie pokrsteného svätou krizmou na čele (vo Východných cirkvách aj na iných častiach tela) s vkladáním ruky vysluhovateľa a so slovami: „Prijmi znak daru Ducha Svätého“ v rímskom obrade – „Accipe signaculum doni Spiritus Sancti“ (po latinsky) a „Pečať daru Svätého Ducha“ v byzantskom obrade – „Signaculum doni Spiritus Sancti“ (po latinsky) – „Sfragis doreas Pneumatos Hagiu“ (po grécky). (KKC 1320). U gréckokatolíkov sa birmovanie udeľuje pri krste (myropomazanie).

V latinskom obrade je riadnym vysluhovateľom birmovania biskup. V nebezpečenstve smrti, môže mu birmovanie udeliť ktorýkoľvek kňaz. (Porov. KKC 1312-1314). V prípade krstu dospelých, môže byť poverený kňaz, aby udelil iniciačné sviatosti.

Sviatosť birmovania môže a má prijať každý pokrstený, ktorý ešte nebol birmovaný. Príprava na sviatosť birmovania je časom katechézy a formácie. Čo veríme (obsah našej viery - vedomosti), ako prežívame a konáme (prikázania, evanjelium), slávime (sviatosti) a ako sa modlíme (modlitba a osobný život s Bohom).

Príprava na sviatosť birmovania má **aktivizovať birmovancov**, posilniť ich vo viere, povzbudiť vo vydávaní svedectva, ukázať im možnosti zapojiť sa do života Cirkvi, života farnosti. (Porov. KKC 1306;1309).

Na prijatie sviatosti je **potrebný stav milosti**. Birmovanec má pristúpiť k sviatosti zmierenia, aby sa očistil vzhľadom na prijatie daru Ducha Svätého.

Birmovanec si vyberá birmovné meno, aby sa tým zdôraznila ochota nasledovať Ježiša i v dospelosti. Meno sa vyberá podľa svätca, ktorý birmovanca oslovuje je preňho vzorom.

Birmovný rodič pomáha birmovancovi stať sa zrelým Ježišovým učeníkom. Počas birmovania nie je birmovanec sám. Birmovný rodič stojí za ním a drží na jeho pleci svoju ruku. Mladý človek tým vie, že stojí za ním dospelý človek a je mu oporou, pomáha mu. V birmovnom rodičovi má byť Duch Svätý zviditeľnený ako opora. Sila, ktorá v birmovancovi je bude preniknutá silou Ducha Svätého (A. Grün, Birmovanie, s. 39).

Rovnako ako pri krste aj pri sviatosti birmovania sa robí písomný záznam. Mená pobirmovaných, vysluhovateľ sviatosti birmovania, mená rodičov a birmovných rodičov birmovanca, dátum slávania birmovky sa zapisujú do knihy pobirmovaných a urobí sa záznam o prijatí sviatosti birmovania aj v krstnej matrike v mieste krstu birmovanca.

5. Účinky sviatosti birmovania

- prehlbuje naše zakorenenie v Božom synovstve, v ktorom voláme: „*Abba, Otče!*“ (Rim 8,15);
- pevnejšie nás zjednocuje s Kristom;
- zveľaďuje v nás dary Ducha Svätého;
- zdokonaľuje naše spojenie s Cirkvou;
- dáva nám osobitnú silu Ducha Svätého, aby sme ako praví Kristovi svedkovia slovom i skutkom šíрили a bránili vieru, aby sme odvážne vyznávali Kristovo meno a nikdy sa nehanbili za kríž. (KKC 1303).

6. Dary Ducha Svätého a ovocie Ducha Svätého

Dary Ducha Svätého sú trvalé dispozície, ktoré umožňujú ochotne nasledovať Božie vnuknutia. Je ich sedem:

- múdrosť (poznávanie Božieho zámeru a plán),
- rozum (pochopenie odhalených právd, najmä tých, ktoré sú opísané v Písme),
- rada (poznávanie najlepšieho možného správania v súlade s Božou vôľou),
- sila (odvaha správne konať v službe Bohu napriek nebezpečenstvu),
- poznávanie (poznávanie pravých súvislostí medzi stvorenstvom a Bohom),
- nábožnosť (úcta k Bohu, ktorý je Stvoriteľom a Pánom všetkého; rovnako i k jeho deťom – mužom i ženám – ktorí sú stvorené na jeho obraz),
- bázeň voči Bohu (strach z urážky Boha, pretože on je dobro a zasluhuje si našu lásku). (Tweetuj s Bohom 1,32). (možnosť vybrať si text k Darom Ducha Svätého z dodatku)

Duch Svätý obdarúva týmito darmi a dáva tak možnosť stať sa Božimi nástrojmi v tomto svete. (Porov. KKC 1830-31;1845; Tweetuj s Bohom 1,32).

Ovocie Ducha Svätého vymenúva sv. Pavol v liste Galat'anom. Sú nimi: „láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť, zdržanlivosť.“ (Gal 5,22-23). Ak prinášame takéto ovocie, svet môže pozorovať, čo sa stane s človekom, ktorý sa oddá Bohu, nechá sa ním viesť a formovať. Ovocie Ducha Svätého ukazuje, že Boh zohráva v živote kresťana dôležitú úlohu. (Youcat 311). Birmovanie nás poveruje poslaním šíriť a brániť našu vieru. Aj vďaka tejto sviatosti môžeme byť soľou zeme a svetlom sveta. Človek naplnený Duchom Svätým dokáže pre Boha robiť veľké veci a prekonať mnohé ľudské slabosti. (Tweetuj s Bohom 3,37). V birmovancovi sa má prebudiť povedomie, ktoré spomína John Henry Newman: „Som povolaný, aby som robil niečo a bol niekým, na čo nie je povolaný nikto iný. V Božom pláne na Božej zemi mám pevné miesto, ktoré neprislúcha nikomu inému. Boh ma pozná a volá po mene.“

Povzbudíme sa na záver prednášky slovami sv. Ambróza, ktoré sa nachádzajú aj na riadkoch nášho KKC. Sv. Ambróz čerstvo pobirmovaným hovorieval takto: „Pamätaj, že si prijal duchovnú pečať a chráň si, čo si dostal. Boh Otec ťa označil, Kristus Pán ťa posilnil a vložil ti do srdca Ducha ako závdavok.“ (Porov. KKC 1303).

Svätý otec František pri katechéze pripomenul, že Duch Svätý je nezaslúženým darom, ktorý je treba prijať s vdácnosťou, dajúc priestor jeho nevyčerpatelnej kreativitě. Je darom, ktorý si treba starostlivo chrániť, s poddajnosťou sa ním dať viesť, nechávajú sa formovať tak ako vosk jeho ohnivou láskou, aby sme odzrkadľovali Ježiša Krista v dnešnom svete. (Porov. Generálna audiencia pápeža Františka 30. mája 2018).

7. Poznámky k okolnostiam sviatosti birmovania – praktické otázky

1. Nesprávne motivácie prijatia sviatosti – kvôli darom, pekný sobáš,
2. Nesprávne chápanie sviatosti birmovania ako cieľa a nie ako prostriedku pre život kresťana,
3. Povrchnosť slávenia – dary, odchody po udelení birmovania...

DODATOK E. *Staniek uvádza v knihe Bohatstvo a krása sveta milosti v kapitole Nedocenená sviatosť na str. 77 tento text, ktorý sa dá použiť na vysvetlenie darov v prednáške alebo v príhovore.*

Keď hovoríme súčasným jazykom, môžeme povedať, že dary Ducha Svätého, to je sedem skvelých počítačových programov napojených na „Boží internet“.

V hodine birmovania tieto programy budú odovzdané do rúk pobirmovaného. On, alebo sa ich naučí využívať, alebo ich bude podceňovať a ani raz po nich nesiahne. Väčšina kresťanov až na súde uvidí, akým veľkým bohatstvom disponovala a ako zriedkavo ho využila. Bude to jeden z najväčších šokov pre mnohých pokrstených. Tým viac, že v hodine súdu každý z nás si musí uvedomiť, ako využil všetky dary, ktoré dostal od Boha i od ľudí.

To sú teda Božie programy v „internetu Ducha Svätého“:

Dar (program) múdrosti. Je to napojenie sa na Božiu múdrosť, je potrebný k presnému vidaniu následkov rozhodnutí vlastných i cudzích, na ktorých má kresťan účasť. Nie je to čisto ľudský výpočet a predvídanie, alebo programovanie. Je to svetlo Ducha Svätého, ktoré ukazuje veľkú šancu a ktoré varuje pred mylnými voľbami.

Dar (program) rozumu. Dovoľuje pochopiť bohatstvo Zjavenia. On je kľúčom k správne mu chápaniu Písma Svätého a k poznaniu zjavenej náuky. Tento dar udelil Ježiš Apoštolom v prvý deň po svojom zmŕtvychvstaní. Bez tohto daru čitateľ poznáva Bibliu akoby zvonku, ale nemôže vstúpiť do jej bohatstva.

Dar (program) rady. Je mimoriadne potrebný v spoločenskom živote. Je to umenie využívať skúsenosť a múdrosť iných ľudí ako aj umenie pomáhať im. Dobrá rada často je hodná viac ako milión dolárov. Ľudia po mnohých rokoch ďakujú za jednu dobrú radu, ktorú im niekto poskytol v presne určenej hodine ich života.

Dar (program) sily. Je to Božia sila potrebná k premáhaniu ťažkostí na ceste realizácie dobrých diel a Božia sila potrebná do boja pri obrane veľkých hodnôt. Tento dar je nevyhnutne potrebný k vydávaniu svedectva Evanjelia. Toto svedectvo si totiž vyžaduje vždy veľkú odvahu. Treba poznamenať, že to nie je čnosť, ktorú sa treba naučiť a ktorá je ovocím mnohoročného cvičenia. Dar sily to je zásoba od Pána Boha, ktorá zostáva k dispozícii pobirmovanému človeku.

Dar (program) poznania. Je nevyhnutne potrebný v živote lásky. Láska totiž spočíva hlavne v umení pomáhať iným a to v tisíciach situáciách. Ten, kto dokáže využívať tento dar, je známy ako človek, pre ktorého niet nemožných vecí. On ak to vezmeme prakticky – tam, kde je potrebné preukázať lásku, dokáže urobiť všetko, aby túto lásku preukázal. Skvelé svedectvá využívania tohto daru ukazujú misionári. Zaskočení tisíckami rôznych situácií, na ktoré nie sú v stave pripraviť sa, ani ich nedokážu predvídať, v danom momente okamžite vedia, čo majú urobiť. Je to aj fantastický dar v rukách lekárov, ktorých každá pomoc je vždy aktom lásky človeka.

Dar (program) nábožnosti. Je potrebný na udržanie stáleho kontaktu s Bohom. Bez neho niet ani reči o zdokonalení modlitby. Ak dáme do pohybu tento program „Božieho internetu“, tak to spôsobí, že človek všetky rozhodnutia vykoná v rozhovore s nebeským Otcom.

Dar (program) bázne Božej. Je to intuícia, ktorá vystríha pred spáchaním omylu, čiže hriechu. Je to dodatočná podpora pre svedomie, ktoré rozoznáva dobro a zlo, ale človek vždy nemá dosť sily, aby si vybral dobro a vzdal sa zla. Svedomie podporené týmto darom dokáže vždy vykonať tvorivé rozhodnutie..

Teda tu je sedem skvelých programov dostupných pobirmovanému na „Božom internete“. Stačí ovládať umenie používania týchto programov, a život sa stáva krásnou udalosťou, o ktorej sa mnohí neodvážia dokonca ani snívať. Katechéza po birmovaní má spočívať v pokračovaní ovládania tohto umenia.